



EKONOMİ BÖLÜMÜ MAKROEKONOMİK KONJONKTÜR NOTLARI

09/09/2020

NO: 2020/2

2020 YILI OCAK- TEMMUZ DÖNEMİNDE BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Prof. Dr. Aylin Ege
OSTİM Teknik Üniversitesi
Ekonomi Bölümü

Özet

Maliye ve Hazine Bakanlığı'nın 2020 yılının ilk 7 ayına ait verilerine göre, COVID salgınının da etkisiyle, bütçe açığı 2019 yılının aynı dönemindekini iki katını aşmıştır. Giderler gelirlerden çok daha hızlı artmaktadır; özellikle vergi gelirlerindeki artışın daha çok dolaylı vergilerden kaynaklandığı görülmektedir. Ayrıca faiz dışı denge de daha çok açık vermektedir..

Milyar TL	Temmuz 2019	Temmuz 2020	% Değişim	Ocak- Temmuz 2019	Ocak- Temmuz 2020	% Değişim
GİDERLER	83.5	116.2	39,1	565.1	681.1	20,5
Faiz Dışı Giderler	75.8	107.8	42,2	506.6	601.4	18,7
Faiz Giderleri	7.7	8.5	9,5	58.5	79.7	36,3
GELİRLER	93.4	86.5	-7,4	496.4	541.9	9,2
Vergi Gelirleri	58.3	76.0	30,3	366.1	412.0	12,5
BÜTÇE DENGESİ	9.9	-29.7		-68.7	-139.1	102,6
Faiz Dışı Denge	17.6	-21.2		-10.2	-59.4	481,6

Bütçe açığındaki büyüme çok hızlandı. Geçen yıl Temmuz ayında bütçe fazla vermişken, Temmuz 2020'de 30 milyar TL'ye yakın bir açık söz konusudur. 2020'nin ilk 7 ayındaki toplam bütçe açığı, önceki yılın iki katını geçerek 139 milyar TL'ye çıkmıştır. Bunda giderlerdeki artışın çok yüksek olmasının yanı sıra gelirlerde görülen zafiyet rol oynamıştır. Temmuz ayında faiz dışı giderler hızlı bir artış gösterirken, 2020'nin ilk 7 ayında faiz giderlerindeki artış faiz dışı giderlerdekini yaklaşık olarak iki katıdır. Bunlara karşılık, bütçe gelirleri Temmuz 2020'de yüzde 7,4 azalmıştır; Ocak-Temmuz döneminde ise, bütçe giderlerindeki artışın yarısının da altında

kalmıştır. Bu durum mutlak büyüklük olarak giderlerin gelirlere daha büyük olmasının da etkisiyle, önceki döneme kıyasla çok daha yüksek bir bütçe açığı verilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Faiz dışı denge de giderek daha çok açık veriyor. Faiz dışı denge, 2019 Temmuz ayında fazla vermişken Temmuz 2020’de 21 milyar TL açık vermiştir. Ocak-Temmuz dönemi itibariyle, faiz dışı dengenin açığı, geçen yıla kıyasla neredeyse 6 kat artarak, 59 milyar TL’yi aşmıştır. Bu gelişme, önümüzdeki dönemde bütçe açıklarının finansmanı ve Hazine borçlanmasının büyüklüğünün kontrolü açısından önem taşımaktadır.

Vergi gelirlerindeki değişim ve vergi gelirlerinin kompozisyonu bütçe dengesinin yanı sıra toplumsal dengeleri de etkilemektedir. Temmuz 2020’de, vergi gelirleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 30’un üzerinde bir artış göstermiş ve bu sayede Ocak-Temmuz dönemindeki artış yüzde 12,5’e ulaşmıştır. Ancak, Temmuz 2020’deki yüzde 30’luk artışın arka planına bakıldığında durum şöyledir: Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi, ikincisindeki düşüş çok daha yüksek olmak üzere, azalmışlardır. Vergi Gelirlerindeki artış esas itibariyle, Özel Tüketim Vergisi ile Dahilde ve İthalde alınan Katma Değer Vergilerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının daha da artması anlamına gelmektedir.